

สารบัญ

ข้อความเบื้องต้น.....	17
ก. การศึกษากฎหมาย	17
ข. วิชานิติศาสตร์	20
ค. ประมวลกฎหมาย	22
ง. ระบบกฎหมาย	24
จ. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ป.พ.พ.)	27
บทที่ 1 บทนำ : สังคม รัฐ และกฎหมาย.....	35
ส่วนที่ 1 จากสังคมไปสู่รัฐ.....	36
1. ครอบครัว : จุดเริ่มต้นของสังคมมนุษย์	36
2. จากครอบครัวไปสู่รัฐ	41
ส่วนที่ 2 จากศีลธรรมไปสู่กฎหมาย.....	44
ส่วนที่ 3 วิวัฒนาการกฎหมาย 3 ยุค.....	47
1. กฎหมายชาวบ้าน (Volksrecht)	47
2. กฎหมายนักกฎหมาย (Juristenrecht)	48
3. กฎหมายเทคนิค (Technical Law)	53
ส่วนที่ 4 กระบวนนิติบัญญัติในสมัยใหม่.....	56
ส่วนที่ 5 ลักษณะของกฎหมาย.....	63
1. กฎเกณฑ์ที่เป็นแบบแผน (Norm)	64
2. มีกระบวนการบังคับที่เป็นกิจจะลักษณะ (Organized Sanction)	64
บทที่ 2 บ่อเกิดของกฎหมาย (Source of Law).....	69
ส่วนที่ 1 ข้อความเบื้องต้น.....	69
ส่วนที่ 2 บ่อเกิดประเภทกฎหมายบัญญัติขึ้น.....	72
1. ข้อพิจารณาความเป็นกฎหมายของกฎหมายลายลักษณ์อักษร	73
2. กฎหมายลายลักษณ์อักษรประเภทต่าง ๆ	73
2.1 กฎหมายนิติบัญญัติ	74

2.2	กฎหมายบริหารบัญญัติ	75
2.3	กฎหมายองค์การบัญญัติ	81
3.	ลำดับชั้นของกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Hierarchy of Law)	82
ส่วนที่ 3	บ่อเกิดประเภทกฎหมายที่มีได้บัญญัติขึ้น.....	86
1.	กฎหมายประเพณี	86
2.	หลักกฎหมายทั่วไป	90
3.	คำพิพากษาของศาล	91
ส่วนที่ 4	ความสัมพันธ์ระหว่างจารีตประเพณีกับกฎหมายลายลักษณ์อักษร.....	93
1.	พิจารณาในแง่ประวัติศาสตร์	93
2.	พิจารณาในแง่ระบบกฎหมาย	94
3.	พิจารณาจากบทบัญญัติกฎหมายลายลักษณ์อักษร	95
บทที่ 3	ขอบเขตการใช้บังคับของกฎหมาย.....	99
ส่วนที่ 1	ขอบเขตในแง่เวลา.....	99
ส่วนที่ 2	ขอบเขตในแง่บุคคล.....	102
ส่วนที่ 3	ขอบเขตในแง่ดินแดน.....	103
บทที่ 4	หมวดหมู่ของกฎหมาย.....	107
ส่วนที่ 1	ข้อความเบื้องต้น.....	107
ส่วนที่ 2	การจัดแบ่งหมวดหมู่ของกฎหมาย.....	108
1.	กฎหมายมหาชน	109
2.	กฎหมายเอกชน	114
3.	กฎหมายสังคม	115
4.	กฎหมายเศรษฐกิจ	116
บทที่ 5	ประเภทของบทบัญญัติแห่งกฎหมายลายลักษณ์อักษร.....	119
ส่วนที่ 1	โครงสร้างของบทบัญญัติ.....	119
ส่วนที่ 2	บทบัญญัติกฎหมายลายลักษณ์อักษรประเภทต่าง ๆ.....	120
1.	บทกฎหมายยุติธรรม (jus aequum) และบทกฎหมายเคร่งครัด (jus strictum)	120

2. บทกฎหมายบังคับตายตัว (jus cogens)	124
และบทกฎหมายบังคับไม่ตายตัว (jus dispositivum)	124
3. บทกฎหมายทั่วไป (jus generale) และบทกฎหมายพิเศษ (jus speciale)	125
4. บทกฎหมายหลัก (jus commune) และบทกฎหมายยกเว้น (jus singulare)	127
5. บทกฎหมายดั้งเดิม (indigenous law) และบทกฎหมายรับมา (recieved law)	128
6. บทกฎหมายสมบูรณ์ (perfectum) และไม่สมบูรณ์ (imperfectum)	129
บทที่ 6 ข้อความคิดพื้นฐานทางกฎหมาย : สิทธิ หน้าที่และคำอื่นๆ.....	131
ส่วนที่ 1 ความหมายของสิทธิ หน้าที่และคำอื่น ๆ ที่คล้ายคลึง.....	131
1. สิทธิ	131
2. คำอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกับสิทธิ	134
2.1 หน้าที่	134
2.2 ความรับผิดชอบ	136
2.3 อำนาจ	137
2.4 เอกสิทธิ์ (Privilege)	137
2.5 ความคุ้มกัน (Immunity)	138
ส่วนที่ 2 ประเภทต่าง ๆ ของสิทธิ.....	139
สิทธิมหาชน	139
สิทธิเอกชน	141
1. สิทธิแยกโดยวัตถุแห่งสิทธิ	141
1.1 สิทธิไม่ใช่ทางทรัพย์สิน	141
1.2 สิทธิทางทรัพย์สิน	142
2. สิทธิแยกโดยคู่กรณี	145
2.1 สิทธิเด็ดขาด	145
2.2 สิทธิสัมพันธ์หรือสิทธิสัมพันธ์	145
3. สิทธิแยกโดยอาการการใช้สิทธิ	146
3.1 สิทธิมีอำนาจเหนือ	146

T 1856
346
๓๒๖๓๑
๒๕๖๗

สำหรับใช้การศึกษาและอ้างอิงเท่านั้น For educational use and reference only

3.2	สิทธิเรียกร้อง	146
3.3	สิทธิปฏิเสธ	147
3.4	สิทธิก่อตั้ง	147
4.	สิทธิแยกโดยกำเนิดแห่งสิทธิ	148
4.1	สิทธิดั้งเดิม	148
4.2	สิทธิสืบต่อ	148
ส่วนที่ 3 การใช้และการคุ้มครองสิทธิ.....		150
1.	ขอบเขตการใช้สิทธิ	150
1.1	การใช้สิทธิในทางที่ผิด	150
1.2	การใช้สิทธิโดยสุจริต (หลักสุจริต)	151
2.	การคุ้มครองสิทธิ	156
2.1	การกระทำเพื่อป้องกัน	156
2.2	การกระทำโดยความจำเป็น	157
2.3	การใช้สิทธิช่วยเหลือตนเอง	157
บทที่ 7 นิติวิธี : การใช้และการตีความกฎหมาย.....		159
ส่วนที่ 1 การใช้กฎหมาย.....		159
1.	ข้อความทั่วไป	159
2.	ลำดับการใช้กฎหมาย	161
3.	ระบบกฎหมายกับการใช้กฎหมาย	161
ส่วนที่ 2 การตีความกฎหมาย.....		163
1.	ข้อความทั่วไป	163
2.	การพิเคราะห์ถ้อยคำ	168
3.	การพิเคราะห์ข้อความ	174
4.	แนวทางในการพิจารณาค้นหาความมุ่งหมาย	178
ส่วนที่ 3 การใช้กฎหมายโดยการเทียบเคียง (Analogy).....		183
1.	ข้อความทั่วไป	183
2.	หลักเกณฑ์การใช้กฎหมายแบบ Analogy	185

สำหรับใช้เพื่อการศึกษาและการอ้างอิงเท่านั้น
 For educational use and reference only

3. ตัวอย่างการใช้ Analogy	188
บทที่ 8 วิธีการศึกษากฎหมาย.....	191
ส่วนที่ 1 หลักเกณฑ์ในการศึกษา.....	191
ส่วนที่ 2 วิธีคิดตอบปัญหากฎหมาย.....	194
คำถามทดสอบความเข้าใจ.....	197

ก. การศึกษากฎหมาย

กฎหมายเป็นสิ่งที่มีมาแต่โบราณกาลแล้วแต่ในสมัยก่อนนั้น การเมือง เศรษฐกิจ รวมทั้งความคิดใจของประชาชนยังไม่ดี เพราะประชาชนยังไม่เกิดขึ้นอย่างใดเลย แต่ทางกฎหมายเกิดขึ้นมาจากบรรดาผู้พิพากษาทางศาล สังคม เศรษฐกิจ และความคิดต่าง ๆ ประชุม ดังนี้ การศึกษากฎหมายที่สมบูรณ์แล้วผู้ศึกษาต้องมีความรู้ในทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ซึ่งมีผลเกี่ยวเนื่องกับกฎหมายด้วย นักกฎหมายที่เรียนกฎหมายโดยมุ่งหวังถึงวิชาความรู้กฎหมายในแง่ทฤษฎีอย่างเดียว จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้กว้างขวางในด้านภาษา ประวัติศาสตร์ วรรณคดี และวิชาอื่น ๆ ประมวลว่ากฎหมายแบบสมัยใหม่อย่างที่ใช้อยู่ในประเทศไทยนี้ เกิดขึ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ 18-19 แล่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากความเดือดร้อนของชนและสังคมของประเทศไทยในสมัยนั้น การหาความรู้ว่าใจประมวลกฎหมาย จึงจำต้องผู้รู้ให้สังเกตพร้อมใจเหล่านี้ด้วย

การศึกษากฎหมายในมหาวิทยาลัยแม้จะมีเป็นการศึกษาแบบบัญญัติก็เป็นประมวลหรือตำรับบทกฎหมายที่สำคัญอื่น ๆ และเป็นการศึกษาโดยวิธีเอาตัวบทมาอธิบายให้ได้เข้าใจถึงความหมายเป็นพื้น แต่การศึกษาก็ยังขาดอย่างเดีย ขอยังไม่ใช้การศึกษากฎหมายที่บริบูรณ์ เพราะแบบบัญญัติไม่ได้ปูอย่างใดทีเดียว แต่มีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างไม่สัดแยกกันไม่ได้ และมีความเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์อื่น ๆ ไม่สิ้นจน การศึกษากฎหมายจึงควรศึกษา

ข้อความเบื้องต้น

สำหรับเพื่อการศึกษาและการอ้างอิงเท่านั้น

For educational use and reference only